

ชุมชนควนมอง : ชุมชีวิตใหม่บนจุดประรอยผืน ฝ้าารวันเมื่อรุ่งเรือง

“ลักประมาณพายสองน้ำในคลองขึ้น ค่อยออกเรือไปไปดูเกาะนมรมิต”

ชายวัยใกล้เกษียณหันหน้ามาบอกเป็นภาษาถิ่นใต้ พร้อมกับทำปากกว้าง ๆ ตามรูปคำ ให้ความหมายกับสิ่งที่ต้องการจะสื่อสาร

ตอนที่เสียงเครื่องจักรกำลังลั่นท่อนไม้ยาว ๆ ให้เป็นเศษจ้อยจิว นั่นคือตัวต้นเหตุที่ทำให้ชายผิวคล้ำเข้กับท่าทางที่ดูเชี่ยวชาญไปหมดทุกสิ่ง ต้องคอยตะโกนบอกในสิ่งที่เขาอยากเล่า เป็นระยะ

“อันนี้... เค้าเรียก... เครื่องบดจาก” พลาญพยักหน้าเปิดคอตะโกนบอกออกเสียงแข่งอีก หน ท่ามกลางกลิ่นเหม็นเขียวของกำนจากบดผสมกลิ่นขึ้นฝน ไมไกลก็มีเสียงลั่นใบจากเป็น จังหวะตามร่อง

ในโรงรับยอดจากยกพื้นไม้สูงราว 3 เมตรขึ้นจากคลองเพื่อหนีน้ำทะเลเมื่อหนุนมา ข้าง ๆ ตรงคลองนั้นมีเรือหัวโทงลำใหญ่ติดเครื่องยนต์โบราณไว้ด้านหลัง ลอยแท้งเต็งเตรียมขนส่ง โดยสารนักท่องเที่ยวในอนาคตที่อาจจะมาถึง...

ผู้ใหญ่ดีเด่น

ผู้ใหญ่สวาท-สวาท กาลมุล หรือที่ผู้คนส่วนใหญ่เรียกเขาว่า ผู้ใหญ่ ชายวัยใกล้เกษียณ ผิวดำกรำแดด ผู้ซึ่งมีบุคลิกกล้าพูด กล้าคุย เปรี้ยวมันไปด้วยพลังที่ออกมาจากข้างในจิตใจ ทั้งมีอารมณ์ขบขัน ยิ้มร่าเมื่อเจอคนแปลกหน้าและพร้อมจะต้อนรับทุกคนและที่สำคัญคือคนที่ “ได้ครับ” ไม่เคยปฏิเสธใคร

เขาดำรงตำแหน่งเป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ 2 มาตั้งแต่ 2554 และเป็นคนในพื้นที่ชุมชนควน มอ้งมาตั้งแต่เด็ก

“ตระกูลของผมไม่เคยมาเล่นการเมืองเลย ตั้งแต่พ่อตั้งแต่แม่ ตั้งแต่บรรพบุรุษ ไม่เคยมี”
ต้นทุนชีวิตเขาไม่เหมือนกับคนอื่นอื่น ๆ ต้องใช้ความพยายามมากกว่าหลายเท่า เขาเล่าว่า ช่วงอายุประมาณ 27-28 ลงแข่งสมัครผู้ใหญ่บ้านก็พ่ายให้กับคนมีเงิน

“ผมลงสมัครผู้ใหญ่บ้านตอนนั้นผมอายุน้อยกว่าเพื่อน แข่งกันนะ 5 คน ผมก็จับฉลาก กับคนพัทลุง เกมนี้ตั้งค์เพราะมาทำโรงงาน จบปริญญาตรี ปรากฏผลคะแนนเสมอกันแล้วต้อง มาจับฉลาก

พอเสมอกันผมยอมเสียสละเลย ผมบอกว่าไม่ต้องจับฉลาก เพราะเขาเป็นคนอาวุโส แต่ ชาวบ้านไม่ยอมก็จับฉลาก จับแล้วก็แพ้

แต่หลังจากนั้นผมก็มาช่วยแกทำงานตลอด เขาจะให้ผมเป็นผู้ช่วยผมไม่เอา เพราะว่า นโยบายของแกกับผมมันไม่เหมือนกันในหลักการของผม”

ความยุติธรรมเริ่มต้นตอนไหนไม่อาจรู้ แต่สำหรับผู้ใหญ่สาวทกลับทำสิ่งที่ถูกต้องตาม จรรยาบรรณของตนเอง

ไม่นานหลังจากนั้นภายหลังพ่ายแพ้การลงแข่งผู้ใหญ่บ้าน เขาก็ได้รับโอกาสไปเป็น สมาชิก อบต. กันตั้ง แต่อยู่ ๆ สวรรค์หรือฟ้าลิขิตก็ได้เลือกเขามาดูแลบ้านเมือง

“ชาวบ้านทั้งหมดบอกว่าแกเลิกแล้วก็เลยประชุมหมู่บ้าน ให้ผมลาออกจาก อบต. แล้วมา ลงผู้ใหญ่บ้าน

ผมก็ลาออกแล้วก็มาสมัครก็ไม่มีคู่แข่ง พอไม่มีคู่แข่งผมพูดว่าชีวิตนี้ มอบให้ ชุมชน สังคม ประมาณ 60-70% อีก 30% ไว้เลี้ยงครอบครัว เพราะว่าเราไม่ได้ชื่อเสียงนะ เราไม่ได้ ติดหนี้ เพราะฉะนั้นเราพยายามชวนขายสิ่งที่ดี ๆ มาในหมู่บ้าน”

สิ่งดี ๆ ที่ว่าคือแนวคิดหัวก้าวหน้า การอยากพัฒนาชุมชนบ้านเกิดของตนให้เป็นที่รู้จัก ผ่านการอบรมกับหน่วยงานราชการและเอกชนต่าง ๆ ได้งบประมาณก็สร้างโครงการให้กับชุมชน นับตั้งแต่เรื่องขยะ การสร้างอาชีพ และที่ทำอยู่คือเรื่องพัฒนาศักยภาพความเป็นอยู่ให้กับ ผู้สูงอายุ

พยายามว่าควนมอง

บริเวณรอบด้านรายล้อมด้วยป่าจากมีภูเขาน้อยใหญ่อยู่เต็มพื้นที่ เช่นเดียวกับบ้านควน มอง อยู่ห่างจากตัวอำเภอกันตังเพียง 2 กิโลเมตร บนพื้นที่หมู่ 2 ตำบลกันตังใต้รวม 7,320 ไร่

โดยทางทิศเหนือบ้านควนมองติดกับ หมู่ที่ 1 บ้านท่าเรือและหมู่ที่ 6 บ้านกันตังใต้ ทิศใต้ ติดกับ หมู่ที่ 3 บ้านจุปะ ทิศตะวันออก ติดกับ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และทิศตะวันตก ติดกับ แม่น้ำตรัง แหล่งอาหารทำมาหากินเพื่อชีวิต

แม้บ้านควนมองจะมีอยู่บนแผนที่ประเทศไทย แต่กลับเป็นพื้นที่สูญหายไปจากการมีอยู่ของผู้คน รวมถึงเรื่องเล่าปากต่อปากว่าที่แห่งนี้เดิมที่มี นายมอง และนางหย่า สองผัวเมียผู้ซึ่งบุกเบิกสร้างถิ่นฐานตั้งรกรากเป็นคนแรก ๆ ต่อเมื่อประชากรเพิ่มขึ้น ครัวเรือนก็เพิ่มตามทำให้เวลาจะเรียกสถานที่แต่ละแห่ง ต้องเรียกตามชื่อคนที่อยู่ในพื้นที่นั้น ๆ เช่นเดียวกับที่ถูกเรียกว่า บ้านหยามอง

เมื่อความเจริญเข้ามาอาศัย ทุกอย่างดั้งเดิมก็ถูกสืมนำเข้ามาแทนที่จาก “บ้านหยามอง” ก็เปลี่ยนเป็น “ควนมอง” ตามภูมิประเทศของหมู่บ้าน

โดย “ควน” ในภาษาถิ่นใต้คือพื้นที่เนินเขา ภูเขา ซึ่งสอดคล้องกับพื้นที่ตำบลกันตังใต้ที่มีภูเขาลักษณะเขาโดดวางตัวแนวเหนือใต้ ชื่อว่า “เขาจุปะ” ตั้งอยู่ทางตะวันออกของหมู่บ้าน

การสูญหายไปไม่ใช่แค่ความทรงจำ แต่รวมถึงรางวัลที่ตนเองมีดีอะไร ต่อเมื่อถ้ามองถึงชีวิตของผู้คนในควนมอง และวิถีชีวิตในวัยเด็กของผู้ใหญ่สาวทเขากลับบอก “จริง ๆ แล้ววิถีชีวิตของบ้านควนมองมีเยอะ แต่มันได้สูญหายไป ไม่ว่าจะด้านธรรมชาติ ด้านจิตใจของคน” เขาพูดด้วยน้ำเสียงนิ่งเรียบ

“ที่พูดอย่างนั้นเพราะผมมองอดีตมาจนถึงปัจจุบัน เมื่อก่อนอยู่กันอย่างอุดมสมบูรณ์ แต่ความเจริญไม่ค่อยมี เพราะด้วยปัจจัยการเข้าถึงของตัวงบประมาณ แล้วก็การเข้าถึงของปัจจัยต่าง ๆ หรือแม้แต่ความล้ำหลังของผู้คน

หลังจากนั้นผมก็วางแผนของผม ตั้งแต่ทำงานที่ อบต. ดีว่าผมได้เป็นประธานสภา ผมจะเอาอะไรได้หมด ถนนตรงไหนลำบากผมทำหมด น้ำไม่ไหลประปาภูมิภาค 100% ได้หมด ไม่ใช่ไม่เห็นแก่ตัว แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นเห็นแก่เพื่อนด้วย

จากนั้นมันก็พลิก พลิกจากหมู่บ้านหยามองมาเป็นควนมอง พลิกด้วยสถานการณ์แล้วแต่โอกาส ถือเป็นโอกาสโปรโมทหมู่บ้าน บวกกับได้รางวัลโน้่นรางวัลนุ่นนี้ ผู้หลักผู้ใหญ่ก็เข้ามาเยอะ เขาก็เลยตั้งควนมองว่าควนมองด้านในต่าง ๆ”

การเป็นลูกชาวบ้านไม่มีพื้นฐานชีวิตเหมือนกับนักการเมืองท้องถิ่นเหมือนคนอื่น ๆ ความน่าเชื่อถือจึงเป็นเรื่องรองลงมาจากความซื่อสัตย์ที่เขาจะได้จากผู้คนในชุมชน

เมื่อมีรางวัลแรกมารันตีเป็น “ผู้มีคุณธรรมจรรยาบรรณดีเด่น” ผลพลอยได้นั้นคือรางวัลที่สร้างผลงานประจักษ์แก่ชุมชนในฐานะผู้ใหญ่บ้านดีเด่น

“พอเราได้ชัยชนะที่บ้านแล้วในการพัฒนา มันไปได้สะดวกเลย มันเหนื่อยนะ พอได้รับรางวัลเราดีใจ เราไปรับรางวัลแต่งตัวบ้าน ๆ นั่งแท็กซี่พาวน เราก็ไม่รู้เรื่อง พอเรากลับมาชาวบ้านเฮกันใหญ่ มันเป็นเรื่องภูมิใจของเรา เรา 100% กับชาวบ้าน โอ้ มันเก่งจริง มันได้จริง ไม่ใช่มันโม่ ไม่ใช่มันขี้คุย”

ลีลาควาดเมือง

เมืองตรังมีชื่อเรื่องหมูย่าง กันดั่งก็มีชื่อในเรื่องการท่องเที่ยว ซึ่งเกิดจากความพยายามผลักดันของชมรมเล็ก ๆ ให้กันดั่งกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ผ่านเรื่องราวกันดั่งเมืองเก่าเมืองท่าทางเรือในอดีต ทั้งที่มีแผนต่อยอดเรียกคนมาเที่ยวกันดั่งใต้บนพื้นที่ของชุมชนควนมอง

ป้าอิง-เรณู สุวรรณโชติ หญิงวัยเกษียณร่างเล็กอดีตภรรยากำนันกันดั่งใต้ ที่หันเปิดบ้านส่วนตัวเป็นโฮมสเตย์เพื่อหวังเป็นแหล่งแลนด์มาร์คหนึ่งให้กับชุมชนควนมองในอนาคตที่จะกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จุดประกายแรกเริ่มความฝัน ครั้นเคยเข้าร่วมชมรมลีลาศตอนที่เธอต้องออกไปพบปะผู้คนในเมืองกันดั่ง สถานที่รวมตัวสำหรับคุณหญิง คุณนาย และเหล่าวัยเกษียณคนเมือง ทำให้เธอได้มีโอกาสพบปะ พูดคุย และช่วยงานกับผู้หลักผู้ใหญ่

วันเวลาผ่านไปจากผู้เข้าร่วมกิจกรรมผันตัวไปเป็นเลขาจำเป็น ก่อนจะมีปากมีเสียงในการเสนอเรื่องราวบ้านอีกหลังของชีวิตให้เติบโตด้วยตนเอง

“เราอยู่กลุ่มลีลาศมานาน ตอนนั้นวางแผนให้กันดั่งไว้ว่าเราต้องตั้งเป็นชมรมให้ได้ในปี 61 ซึ่งชุมชนในกลุ่มต่าง ๆ เขาให้ความร่วมมือดีเลย เพราะว่าตรงนั้นมีกลุ่มอยู่เยอะ ทั้งกลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มลีลาศ เรียกกันว่ากลุ่มกันดั่งเมืองเก่าเป็นกลุ่มใหญ่แล้วดูมีพลัง

ซึ่งก่อนจะเป็นกันตั้งเมืองเก่า เราจะมีอยู่เฉพาะกรรมการไม่กี่คนพอมีสมาชิกเยอะขึ้น พี่ก็บอกว่าโอเคเป็นชมรมก็ชมรม แต่ว่าเราก็ต้องมีรายได้เข้ามาด้วย เพราะวัตถุประสงค์คือหารายได้ส่งเสริมให้คนในชมรมมีอาชีพ อนุรักษ์วัฒนธรรมเก่าจะสถาปตอะไรก็ว่าไป”

เมื่อการรวมกลุ่มจนกลายเป็นชมรมได้เริ่มต้น วัตถุประสงค์สำคัญนอกจากการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์จำเป็นต้องเห็นชีวิตของคนในพื้นที่ด้วยเช่นกัน

ป่าอิงเล่าต่อถึงแผนงานของเธอว่าต้องยกระดับเป็นรัฐวิสาหกิจชุมชน ให้ง่ายต่อการจัดการ บริหาร รวมถึงสร้างงบประมาณ

“วัตถุประสงค์ของเราอยากสร้างรายได้ให้คนในชุมชน เพราะฉะนั้นรายได้มาจากไหน ก็คือเราต้องมีการท่องเที่ยวเข้ามา เป็นการท่องเที่ยวชุมชน

แต่การที่จะเป็นรัฐวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวได้ มันต้องมีหลาย ๆ อย่าง ทั้งต้องมีการรับรองเอกสาร ต้องใช้ระดับมหาวิทยาลัยเข้ามาช่วย

วันหนึ่งพอได้งบประมาณก็เป็นคนกลุ่มเดิมพัฒนาเป็นรัฐวิสาหกิจชุมชนจนสำเร็จ มีสมาชิก มีการขายหุ้่นอะไรเรียบร้อย เสร็จแล้วก็มีการจัดปฐมนิเทศ ท่องเที่ยว นำเที่ยว เริ่มต้นเล็ก ๆ มีการท่องเที่ยว รับประทานอาหารบนเรือ แต่พอโควิดมาก็จบตรงนั้น เราก็ต้องหยุดไป นักท่องเที่ยวก็ไม่มา ใครก็ไม่มา”

ทุกอย่างหยุดอยู่ตรงนั้น หยุดอยู่กับที่ที่มีอยู่ แม้จะทางเดินกำลังจะรุ่งเรืองกลับร่วงโรยโดยไม่มีใครคาดคิด

“ทำได้ไม่กี่เดือนโควิดมาทุกอย่างจบ จบตรงนั้นเราก็หยุดไปเลย” เธอนิ่งไปครู่หนึ่ง ระลึกถึงความทรงจำที่ดูเนิ่นนานแต่เหมือนเพิ่งเกิดขึ้นมาใหม่ ๆ

“แต่ตอนที่จบโครงการอะไรเรียบร้อยแล้ว เราบอกน้องที่ทำโครงการว่า พี่อึ้งมีสิ่งหนึ่งที่จะต้องทำต่อจากตรงนี้ คือ พาการถ่องเที่ยวไปเชื่อมโยงกับกันตั้งได้ให้ได้

คือมีความรู้สึกที่แหล่งท่องเที่ยวในเมืองเก่ายังไม่เพียงพอ เพราะการเที่ยวชุมชนมันใช้เวลาเที่ยวแค่ 3-4 ชั่วโมงเอง แต่สิ่งที่พี่อึ้งไปศึกษาวิถีชีวิตชาวเล ชาวประมง ป่าชายเลน มันจะดึงคนให้อยู่ได้มากกว่า 3-4 ชั่วโมง แล้วพานักท่องเที่ยวไปจบที่เกาะเนรมิต”

...เสียงเครื่องยนต์ลั่นไปทั่วทั้งเวียง หลังเครื่องจักรบดเจียบไปไม่กี่นาทีก่อนหน้านี้ เป็นเวลาเดียวกันที่ทุกสรรพสิ่งรอบด้านคล้ายหยุดนิ่งตอนที่ทุกคนนั่งเรียงเคียงกันประจำที่พร้อมออกเดินเรือ

ความจ่อแจแยงที่นิ่งจบบลง เด็กเล็กเด็กโตก็จ้องหัวเรือเป็นที่พำนัก เพื่อให้เห็นทัศนียภาพด้านหน้า พวกผู้ใหญ่ตั้งแต่ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หญิงร่างเล็ก ชายผิวคล้ำพร้อมภรรยาและคนในชุมชนสองสามคนอยู่กลางลำ ทำยคือพลขับบังคับทิศทางหางเสือเตรียมพร้อมออกเดินทาง

“สมัยก่อนตอนที่เมืองท่าคลองใหญ่กว่านี้ มันเป็นทางผ่านเรือถ่ายสินค้าที่มาจากเขาจูปะ” หญิงร่างเล็กเอ่ยขึ้นด้วยความมั่นใจกับเรื่องเล่าที่ตนได้ศึกษามา ตอนที่เรือกำลังเคลื่อนช้า ๆ ลื่นประโยคจบด้วยรอยยิ้ม

สองข้างทางคดเคี้ยวตามทางเลี้ยวน้ำในคลองเซาะฝั่ง ทั้งการล้าพื้นที่ของป่าจากที่ทำให้บางช่วงแคบแค่วิ่งผ่าน ถึงกระนั้นธรรมชาติก็ยังคงเป็นธรรมชาติ ไร่ร่องรอยการขุดเจาะทำทางสำหรับมนุษย์

ไม่เพียงแค่นั้นยังมีปลาตัวจ้อยในน้ำกร่อยขึ้นมาตะเด้งน้ำแล้วลับหายไปเหลือทิ้งไว้เปลือกสีนวลน้อย ๆ ก่อนคลื่อนหางเสือจะกลบมิด

โผล่พ้นป่าจากหน้าทึบเรือหัวโพงลำใหญ่ที่ค่อย ๆ แล่นออกไปสู่แม่น้ำตรังก็เข้าสู่แหล่งชุมชน สองมือโถมมือยืมทักทายกันและกันทั้งบนเรือและคนบนฝั่ง ถัดไปอีกหน่อยก็เป็นโรงคัดปลาส่งโรงงานปลากระป๋องส่งกลิ่นคาวหนอย ๆ เมื่อเรือแล่นผ่านไป...

วิถีชุมชนใหม่

ทุนชีวิตไม่เคยเลือนหายไปจากชีวิต เป็นสิ่งเดียวที่ดูแข็งแรงแร่เรื่อยมาในทุกด้าน ทั้งวัฒนธรรมที่หลอมรวมผู้คนให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติ สิ่งแวดล้อมที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยป่าจากป่าชายเลน แหล่งทำกินในท้องทะเล รวมถึงวิถีการเป็นอยู่ และที่สำคัญไปกว่านั้นคือตัวตน

นอกจากสิ่งเหล่านั้น บ้านควนมองเริ่มหาหนทางให้ตนเองอยู่รอดเป็นที่รู้จัก และสร้างต้นศักยภาพชุมชนให้ไปต่อในฐานะแหล่งท่องเที่ยว

ทุกสิ่งที่มีอยู่กลับถูกมองเห็น แต่ไม่ชัดเจน

ผู้ใหญ่สาวบอกว่านอกจากความเชื่อมั่นและความไวใจที่ดีจากชาวบ้านเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เขาดีมีโอกาสนำบ้านตัวเองเป็นที่รู้จัก นั่นก็ทำให้เขามีโอกาสเข้าไปแลกเปลี่ยนกับผู้มีอำนาจในพื้นที่มากยิ่งขึ้น

“ตอนนี้ผมเดินอยู่ระหว่างระดับอำเภอกับจังหวัด แต่ว่าพอเราไปนั่งกับผู้หลักผู้ใหญ่ ไปได้ยากหนึ่งเพราะเราไม่มีอะไรที่เป็นรูปธรรมให้เขาเห็น สองอะไรก็แล้วแต่ที่ใ้ราชการช่วย เขาต้องเห็นเราก่อน”

ต่างกับป่าอิงเธอเป็นเพียงสะเก็ดไม้ที่อาศัยในบ้านควนมองมา 33 ปี สิ่งที่เราทำได้คือการผลักดันให้พื้นที่ที่เรียกว่าบ้านได้เติบโตอยู่รอด

“พอกันตั้งเจริญขึ้นมา เขาก็จะแบ่งเขตการปกครองเป็นตำบลกันตั้งได้ แต่ตอนนั้นที่มีความมุ่งหมายแค่กั้งตั้ง เพราะว่ามันเป็นแหล่งที่ที่มีความพร้อมเป็นเชิงท่องเที่ยวมากกว่า

แต่พอตรงนั้นเสร็จแล้วแค่ความเป็นเมืองเก่า สถานเก่า ๆ มันไม่พอ มันไม่มีวิถีชุมชนให้ดูเลยอยากเชื่อมกันตั้งได้เอาไว้ เพราะที่นี้มีชีวิต มีวิถีชุมชน อย่างการลอกจากอยู่”

แต่การเปลี่ยนแปลงเพื่อให้การเชื่อมไปต่อต้องอาศัยคนในพื้นที่ ต้องใช้แรงใจให้ทุกอย่างเดินหน้า

“เราเป็นแค่สะเก็ดไม้ไม่รู้ลึกลงไปกว่าตำนานหรือว่าเพลงที่เราแต่งมาหรือ รู้แค่ว่าอ้อตรงที่เคยเป็นเมืองท่านะ ที่เรือสำเภาจอดนะ แล้วก็ผ่านทางบ้านเรานะ เป็นคลองที่จะถ่ายสินค้าจากเรือสำเภา เป็นที่พักผู้เดินทาง เรารู้แค่นั้น

เราก็เลยไม่ทำเองงานนี้ เพราะว่าคนที่ทำงาน เขาจะเล่าให้ฟังว่าพ่อเขาทำงานตรงนั้นตรงนี้ เหมือนเราเอาประวัติศาสตร์เรื่องเล่ามาย่อย ว่าที่นี้เป็นแบบไหน

เลยอยากให้คนท้องถิ่นที่ต้องมีบรรพบุรุษ มีญาติโกโหติกาอยู่ที่นี้ ให้พูดคุยว่าในกันตั้งได้มีดีอะไรที่แอบซ่อนอยู่ นอกจากสิ่งที่เราเห็นคือเกาะเนรมิต”

เมื่อมีความตั้งใจ รอยฝันแรกก็ผุดขึ้น

ป่าอิงและผู้ใหญ่สาวต่างเดินหน้าเต็มกำลังในส่วนที่ตนเองทำได้ ทั้งการคุยกับผู้นำท้องถิ่น สื่อสารกับคนในชุมชนเพื่อสร้างความเข้าใจกับการเปลี่ยนแปลงที่จะมาถึง

แน่นอน ไม่ใช่ทุกคนจะเห็นดีเห็นงามกับการเปลี่ยนแปลง การถูกคัดค้านไม่ชอบหน้าหรือแม้แต่การเสียผลประโยชน์ฉันใดก็ฉันนั้น

“ถามว่าคนเกลียดเยอะไหม ก็มี แต่น้อย เพราะว่าเราเป็นคนซื่อตรง เราทำสิ่งที่ถูกต้อง อีกอย่างหนึ่งผมไม่มีคนประจำตัวผมเลย เพราะคนทุกคนในควนมองเป็นคนประจำตัวผมหมด ผมไม่มีคนติดตาม ทั้งชาย ทั้งวา ไม่มี เพราะทุกคนเหมือนกัน”

เมื่อวิถีชีวิตเริ่มเปลี่ยนแปลง การชูปชีวิตที่มีอยู่ให้เกิดขึ้นมาใหม่อีกครั้งเป็นเรื่องที่ผู้นำอย่างผู้ใหญ่สาวทต้องทุ่มสุดตัว

“หลังจากนี้ผมจะเดินแผนว่ายังไงก็แล้วแต่เมื่อเป็นการท่องเที่ยวจะหาอย่างไรให้คนมาเที่ยวกันตั้งได้เยอะ”

“ตอนนี้เราได้ขอเรือแคนูมาประมาณ 10 กว่าลำ เราจะแข่งกันทุกวันสงกรานต์ อบรม จะจัดเลี้ยงที่เกาะนรมิต มีการแข่งเรือ แข่งฟุตบอลชายหาดบนเกาะโปรมทให้คนได้เห็นเกาะนรมิตเป็นยังไง

หลังจากนั้นจะเปลี่ยนอาชีพจากประมงพื้นบ้านเป็นสถานที่ท่องเที่ยว ทำให้ถูกกฎหมาย ต้องมีใบประกอบการ ถ้าไปหมู่ 2 จะมีเกาะชายเลน ที่มีทรัพยากรเยอะ แต่มันไม่ได้เป็นเขตสาธารณะเป็นเขตอุทยานห้ามล่า แต่ก็ยังเป็นเขตของเรา”

จุดประรอยฝัน

หากการท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตเกิดขึ้นจริงบ้านควนมองคงต่างไปจากที่อื่น ๆ โดยสิ้นเชิง นับตั้งแต่การมีแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ ที่พักอาศัยที่มีความโดดเด่น การกระจายรายได้สู่ชุมชนมีมากขึ้น แต่อาจจะต้องแลกกับวิถีชีวิตดั้งเดิม

“ตอนนี้ความมองผู้สูงอายุพันกว่าคน ผมอยากให้ไปดูวิถีชีวิตชุมชนเพราะเมื่อก่อนเขาไม่มีอาชีพ แต่ผู้นำกลับอยากให้มีอาชีพ เพื่อได้ไปซื้อหมากพลู

ทุกวันนี้ได้เบี้ยเลี้ยงผู้สูงอายุมา 600 หลานตั้ง 3-4 คน มันไม่พอ แต่ถ้าให้ผมไปซื้อยอดจากเป็นยอด มาให้เขาลอก บางคนเหมาไปหมดพวกนี้จะไม่มิงานทำ แต่จะให้ผู้สูงอายุไปตัดหัวปลา เขาก็ไม่รับ ยืนไม่ได้นาน ต้องยืนทั้งวัน”

ส่วนคนหนุ่มสาวที่เติบโตในบ้าน ถึงเวลาก็ต้องออกเดินทางไปตามวิถีตน ต่อเมื่อความชราเริ่มมาถึงการหวนคืนถิ่นก็ย่อมเกิดขึ้นเช่นกัน

แม้ว่าชุมชนความมองจะมีแต่ผู้สูงอายุ แต่ยังมีสิ่งอื่นที่อาจพอทดแทนได้ในอนาคต

“อดีตผู้ช่วยผมที่เกษียณแล้ว แกริเริ่มทำตามที่ผมตั้งเจตนาว่าทำยังไงให้แกสร้างอาชีพเกี่ยวกับรับจ้างเรือ เพราะตอนนี้แกรับจ้างลากเรือขนส่งสินค้าเพื่อจะเอาไปลงเรือใหญ่แกก็ไปรับกลับตลอดคืนได้รอบละ 350-500 หนึ่งวันก็ตกประมาณ 3-4 พัน นี่เป็นอาชีพใหม่”

“ผมไม่ได้บอกแค่คนในความมองแต่บอกทั้งตำบลว่าในอนาคตกันตั้งได้เราจะรุ่งเรื่องเพราะว่าอย่างน้อย ๆ คนที่มาต่างจังหวัดที่เคารพนับถือกรมหลวงชุมพร ต้องลงเรือไปแน่ 50 บาท จากปากกันตั้งไปเกาะนรมิตแกจะได้ทุกวันเลย

ผมว่าถ้าเราเปลี่ยนอาชีพ แต่ทำไมไม่เปลี่ยนระบบ พ่อทำประมงเหมือนเดิม ลูกพูดภาษาอะไรได้บ้าง พ่อก็ปรับมาเป็นรับนักท่องเที่ยว”

ไม่เพียงแค่ว่าเกาะเนรมิตที่เป็นต้นทางสู่ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิต แต่เรื่อง
ธรรมชาติในพื้นที่ยังคงความสมบูรณ์ แม้จะเป็นอีกเรื่องที่ถูกลืมก็ตาม

“เพราะลำพังตำนานเมืองท่าของควนมงมันไม่เพียงพอ” ป้าอิงพูดออกกรสกับปัญหาที่
มองเห็น

“ควนมงจะมีแค่ตำนานเมืองท่าในตำนานไม่ได้ ซึ่งจะต้องเชื่อมโยงกับเรื่องอื่นด้วย
อย่างป้าชายเลนของหมู่ 2 ถ้ามามีมัย มันนิดเดียว มันไม่เป็นรูปธรรม

สิ่งที่เป็นรูปธรรมคือศูนย์เรียนรู้ป้าชายเลนที่หมู่ 5 บ้านตะเหร่า เมื่อสิบกว่าปีที่แล้วคน
สนใจเรื่องป้าชายเลน มีการตั้งศูนย์เรียนรู้ที่บ้านตะเหร่า มีทางเดินแล้ว มีที่กินแล้ว

แต่ขาดอะไรรู้ใหม่ ขาดการต่อยอดทำเป็นศูนย์การเรียนรู้ที่แท้จริง เขาแค่เอาป้ายไปติด
เปิดงานแล้วก็จบ มีทางให้เดิน แล้วก็เจียบเหงา ความปลอดภัยก็ไม่มี แล้วพอหมดยุคมันก็ร้าง
ก็เสื่อมโทรม แล้วป่าตรงนั้นมันก็ยังสมบูรณ์ตามธรรมชาติ แบบรก ๆ ของมัน

แต่เขามีหน่วยที่ดูแล ดูแลแบบข้าราชการ เรว่ามันเหมือนคนเฝ้าโรงงานอะไรสักอย่าง
หนึ่ง มันไม่ได้ทำให้มีชีวิต”

เมื่อถามถึงการเปลี่ยนแปลงในอนาคตคน จากการพูดออกกรสของเธอก็ปรับน้ำเสียงลง
นุ่มเบา ละล้าละลังในท่าทีที่ไม่เหมือนก่อนหน้า แต่กลับกันในนัยน์ตาจ๋าว่าระยับที่เปื้อนหวัง

“รุ่นป้าอิง ป้าอิงใจเย็นมาก ป้าอิงไม่ได้รีบนะ เพราะว่าจริงๆ แล้วเราไม่ได้ชอบความ
เจริญ ไม่ได้ชอบความวุ่นวาย อยากทำให้มันมีดีในคุณค่า แบบไม่ต้องอยู่ระดับ 8 9 10 หรือ
เหมือนมีบ้านปลูกต้นไม้ไม่มีสวนดอกไม้เล็ก ๆ ก็มีความสุข

แต่ถ้าจะให้ควนมงเปลี่ยนแปลงจริง ๆ เรว่าไม่ต่ำกว่า 10 ปีแหละ ที่คิดแบบนี้ไม่ได้คิด
เพื่อตัวเองนะ คือคิดเผื่อลูกเผื่อหลาน แล้วก็คิดตามแรงถูกป้อนตามการท่องเที่ยวชุมชน”

ความงามมีทุกสิ่งทุกอย่างตั้งแต่ภูเขา ป่าชายเลน วิถีชีวิต และความแข็งแกร่งของผู้นำ
กลับกันที่ดูเหมือนจะเป็นไขเพื่อรอวันฟักเติบโตเป็นตัวตน แต่อีกมุมของที่แห่งนี้

“ไม่มีอะไรเลย นี่เป็นผลพวงจากกันตังเมืองเก่า

เราต้องหล่อหลอมคนของเรา สวาทอาจจะไม่สมบูรณ์แบบในแง่หลักการ แต่เรื่องลุย
สวาทลุยสุด อย่างที่พูดมาทั้งหมดป่าอิงไม้ริบนะ ทำทีละนิดทีละหน่อย ขอแค่มีการเริ่มต้นแล้ว
ต่อเนื่อง แค่นั้นเอง

มันเป็นจุดประแห่งความฝัน ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้น อาจจะเป็นจุดห่าง ๆ แต่ก็ค่อย ๆ จุด
ทีละนิดทีละหน่อย”

...พินผ่านคลองเคียวคุด ภาพตรงหน้าเป็นแม่น้ำตรังกว้างสุดสายตา กับลิบ ๆ นั้นเป็น
ป่าชายเลนมีโกงกางแน่นขนัด ถัดไปไม่กี่ไกลก็มีเขี้ยวบินวนอยู่บนฟ้า บนเส้นทางเดินเรือขนส่ง
สินค้าที่เคยจ่อแจวุ่นวายในอดีต

แต่หันมาตอนนี้กลับเงียบสงบ

เมื่อค้นพบว่าเกาะนเรมิตที่วาดฝันไว้ยังคงเป็นรอยประหนึ่งอันยิ่งใหญ่ ในก้าวต่อไปของ
ความมองว่าความมอง

เรื่อง เลิศศักดิ์ ไชยแสง
ภาพ ธีชธรรม โตสกุล